

5. KLASS KIRJANDUS

AINEVALDKONNA KIRJELDUS

Keele ja kirjanduse valdkonnapädevuste väljatöötamisel on lähtunud järgmistest keele- ja kirjandusõpetuse aluspõhimõtetest ehk ainevaldkonna nn vaiadest:

1. Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.
2. Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte- ja tundemaailma.
3. Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
4. (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tunda õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.
5. Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.
6. Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tunda õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.

HINDAMINE

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ning kooli õppekava üldosas sätestatust. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekava õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilasi teavitatakse, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Kirjalike ülesannete puhul parandab õpetaja ka keelevead, kuid hinnates arvestab valdavalt töö sisu. Omaloominguliste tööde puhul võib lisahindega tunnustavalt hinnata ideelist ja esteetilist aspekti.

Loovtööde hindamisel kasutatakse hindamismudeleid.

Teema: 1. Kirjandustekstide valik ja lugemine

Teema olulisus: läbiv teema põhikooli kirjanduse õppekavas

Õpitulemused:

1. Loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, vähemalt neli tervikteost.
2. Loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist.
3. Tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust.
4. Loeb kirjandusvaldkonnaga seotud meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi.
5. Kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab kasutatud allikad.

Õppesisu:

1. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine, lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud kirjandusteoste lugemine tunnis ja tunniväliselt.
2. Lugemise mõistmine. Aktiivne ja tõhus lugemine. Lugemise eesmärgistamine. Süvenenud ja ülelibisev lugemine. Lugemistehnika arendamine: häälega ja hääleta lugemine, pauside ja intonatsiooni jälgimine. Lugemiskiiruse valimine vastavalt võimetele ja tekstile. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine.
3. Raamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine.

Põhimõisted: .

Metoodilised soovitused:

Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise: Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist.

Lõiming:

Aine nimetus ja teema/tegevus (koostöös teise õpetajaga)

Õppevara:

Teema: 2. Kultuuri- ja kirjandusteadmised

Teema olulisus: läbiv teema põhikooli kirjanduse õppekavas

Õpitulemused:

1. Väärtustab nii paikkondlikku kui kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri.
2. Õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri.
3. Eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid.

Õppesisu:

1. Eesti kirjanike muuseumidega tutvumine, Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevustega tutvumine, Palamuse Kihelkonnakoolimuuseumi Külastamine
2. Pärimuskultuur. Kodukandipärimus. Rahvaluule ja selle lühivormid. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Mõistatuste lahendamine ja loomine. Muinasjutu tunnused ja tüüptegelased. Eri liiki muistendid.
3. Kirjandusteose dramatiseering. Lühilavastuse loomine. Dialoogi ja tegelaskuju loomine.
4. Eesti teatritega tutvumine.
5. Kirjandusteose ekraniseering. Kirjandusteose põhjal valminud filmi vaatamine ja teosega võrdlemine.
6. Kirjanduse põhiliigid ja nende tunnused: ilukirjandus, proosa, luule, näidend

Põhimõisted: ilukirjandus, kõnekäänd, muinasjutt, muistend, mõistatus, proosa, seiklusjutt, vanasõna

Praktilised tööd:

Metoodilised soovitused:	Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:
Lõiming: Aine nimetus ja teema/tegevus (koostöös teise õpetajaga)	
Hindamine:	
Õppevara:	

Teema: 3. Teksti analüüs ja tõlgendamine

Teema olulisus: läbiv teema põhikooli kirjanduse õppekavas

Õpitulemused:

1. Nimetab luuletuse teema ja kirjeldab luuletuse meeleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi
2. Koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte.
3. Nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte.
4. Iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist.
5. Järjestab loo sündmused, kirjeldab tegevuse toimumise aega ja kohta.
6. Rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta.

Õppesisu:

1. Teksti kui terviku mõistmine. Teksti põhjal eri liiki küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausestena ning märksõnadena.
2. Teose teema ja kesksete mõtete leidmine ning sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine. Näidete (nt tsitaadid, detailid) leidmine teosest. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga.
3. Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine.

	<p>Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine. Tegelase muutumise ja tegelastevaheliste suhete jälgimine. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendused. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Sündmuste järjekord, põhjuse ja tagajärje seosed. Jutustaja kui loo edastaja.</p> <p>4. Luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine. Luule kujundlikkus. Epiteet, võrdlus – nende märkamine ja kasutamine. Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeolu sõnastamine. Luuletuse vorm, rütm, riim ja kõla.</p>
Põhimõisted: epiteet, võrdlus	
Praktilised tööd:	
Metoodilised soovitused:	Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:
Lõiming: Aine nimetus ja teema/tegevus (koostöös teise õpetajaga)	
Hindamine:	
Õppevara:	

Teema: 4. Tekstiloome**Teema olulisus: läbiv teema põhikooli kirjanduse õppekavas****Õpitulemused:**

Kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste.

Õppesisu:

1. Oma kogemuste ja mõtete väljendamine. Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised tööd eri žanrites (muistend, muinasjutt).
2. Tegelase ja olustiku kirjeldamine.
3. Luuleteksti loomine.
4. Loovkirjutamine loetu põhjal.
5. Tekstiloome paaris- ja rühmatööna. Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.

Põhimõisted: .**Praktilised tööd:****Metoodilised soovitused:**

Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:

Lõiming:

Aine nimetus ja teema/tegevus (koostöös teise õpetajaga)

Hindamine:**Õppevara:**

Teema: 5. Teksti esitamine ja kuulamine

Teema olulisus: läbiv teema põhikooli kirjanduse õppekavas

Õpitulemused:

1. Osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd.
2. Esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele.
3. Jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal.

Õppesisu:

1. Luuletuse ja lühikese proosateksti esitamine. Rolliteksti esitamine.
2. Esituse eesmärgistamine. Esitamiseks kohase tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine.
3. Tekstilähedane sündmustest jutustamine. Iseenda või kellegi teisega toimunud sündmustest jutustamine.
4. Aktiivne ja tõhus kuulamine.

Põhimõisted: .

Metoodilised soovitused:

Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:

Lõiming:

Aine nimetus ja teema/tegevus (koostöös teise õpetajaga)

Õppevara: